

Necip Fazıl'ın Bediüzzaman'a bakışı

“Son Devrin Din Mazlûmları” isimli kitabında, sadece 30-40 günlük bir mazlûmiyet süresi yaşayan hocası Arvası’yi her yönüyle methedip adeta göklere çıkaran Necip Fazıl, hayatının 30-40 senesini ağır ve çileli bir mazlûmiyet içinde geçiren Said Nursî hakkında ise, maalesef aynı cömertliği, bonkörlüğü göstermiyor.

Bonkörlük bir yana, yer yer bilenleri hayretler içinde bırakırcasına küçümsemeye, karalamaya, tezyif etmeye çalışıyor Üstad Bediüzzaman’ı. Bilhassa “Eski Said ve Üçüncü Said Dönemi” hayatı itibariyle...

Necip Fazıl, dinî cihadı ve imana hizmeti cihetiyle takdir edip ondan sitayişle bahsettiği Bediüzzaman Hazretleri’ne, bilhassa içtimaî ve siyasî hayatı yönü itibariyle çok ağır tenkitlerle yükleniyor.

Üstad Bediüzzaman’ın, bilhassa Sultan II. Abdülhamid’in istibdat siyasetine karşı gelmesine, hürriyet ve meşrûtiyetin tesisi yolunda çaba sarf etmesine, İstanbul Sultanahmet ve Selânik Hürriyet Meydanında “Hürriyet Nutku”nu irad etmesine şiddetle çatıyor ve hatta bu gibi noktalarda onun yanıldığını, büyük hataya düştüğünü savunuyor, Necip Fazıl.

Ne var ki, bu tarz tenkidkâr fikirlerini Said Nursî ile 1952’deki yüz yüze görüşmesi esnasında söylemiyor; Bediüzzaman’ın vefatından yıllar sonra Büyük Doğu mecmuasında dillendirmeye başlıyor. Kendi ifadesine göre, Sirkeci’deki bir otel odasında yapmış olduğu görüşme esnasında, Said Nursî kendisine büyük iltifatlarda bulunmuş.

Doğrudur. Üstad Bediüzzaman, sadece orada değil, bilâhare kaleme aldığı bir lâhika mektubunda da, Eşref Edip’in başında bulunduğu Sebilürreşad gibi Necip Fazıl’ın başında bulunduğu Büyük Doğu cemiyetindeki “mücahid kardeşler”e de iltifat edip imân dâvâsı noktasında “Onları ruh u canımızla takdir ve tahsin edip onlarla dostuz” diyor. Ama, hemen arkasından, gayet net ve kat’î bir sûrette araya şu kırmızı çizgiyi koyuyor: “Fakat, siyaset noktasında değil.” (Emirdağ Lâhikası: 281)

Teşhis, tesbit, gayet yerinde ve tam isabetli: Zira, imân cihetinde dost ve kardeş olan Sebilürreşad gibi Büyük Doğu çevresi de siyaseten “Milletçiler”in yanında, hatta onların yayın organı ve yan kuruluşu mesabesinde çalışıyorlar.

Bediüzzaman Said Nursî ise, siyasî ve içtimaî mesleği itibariyle onlar gibi düşünmüyor, onlar gibi veya onlarla birlikte hareket etmiyor. Demek ki, bu cihetteki farklılık, tâ yıllar öncesine kadar gidip dayanıyor.

Evet, yaşanmış gerçekleri gizlemeye, örtbas etmeye hacet yok. Din-iman dairesine bihakkin intisap etmiş Necip Fazıl ve Eşref Edip gibi dostlar, gerek tarikat şeyhlerine olan müfritane bağlılıkları ve gerekse Sultan Abdülhamid ve 1948’den sonra da Millet Partisi siyasetine olan tarafgirlikleri noktasında Üstad Bediüzzaman’la ayrı, hatta zıt düşmüşlerdir. Yani, iman cihetiyle dost ve kardeşlik dairesinde buluşmaları ne kadar doğru ise, siyaset ciheti itibariyle farklı düşmeleri de

aynı ölçüde yaşanmış bir realitedir. Dolayısıyla, bunu gizlemenin, saklamanın, yahut zorlamalı tevillerde başka türlü göstermenin geçerli bir mantığı yoktur. Nitekim, aşağıda okuyacağınız iktibaslar da, bu gerçeğin çarpıcı bir ifadesi mahiyetindedir.

İşte, Necip Fazıl'ın adı geçen kitabında Eski Said Dönemine dair yazdıklarından kısacık bir bölüm:

“Hürriyet kimsenin aslını ve özünü bilmediği ve esasta Türk ruh nizamını bozmak ve İslâm birliğini parçalamak gibi bir gaye güttüğünü anlamadığı cereyan, “Eski Said” derecesinde Bediüzzaman'ı da içine alıyor ve ona, şeriata bağlılığına ve İttihatçılara aykırılığına rağmen, Abdülhamid Hâna da zıt bir rol oynatıyor.

Said Nursî, tarafını tam tâyin edemez ve hem İttihatçılara, hem Abdülhamîd'e bağlı bazı çizgiler arasındaki tezdâdı göremez vaziyettedir. Biricik dâvâsı İslâm olduğu hâlde, onu “Ağyârını mâni ve efradını câmi” şekilde ele almaktan uzaktır.

Evvelâ, Derviş Vahdetî'nin Volkan isimli gazetesinde, kendisi bu basit adamın çok üstünde olduğu hâlde, birtakım yazılar yazıyor; sonra 31 Mart Hâdisesine karışıyor, fakat hâdiseyi körükleyenlerden değil de fikirde kolaylaştırıcılardan ve böylece bilmeksizin 31 Mart tertipçisi İttihatçılara imkân verenlerden oluyor. İş çıkırından çıkınca da, âsi askerleri yatıştırmaya çalışıyor ve onları itaate getirmekte hayli başarı gösteriyor.

Bediüzzaman, 31 Martçılarla beraber Divan-ı Harp huzurunda muhakemeye çekildi. On beş kadar sarıklı da idama mahkûm ve bu hüküm hemen infaz edilmişti. Asılanlar, mahkeme binasının bahçesinde, darağacında sallanırken, Bediüzzaman'ı bu manzara içinden geçirerek hesaba çektiler.

Divan-ı Harp Reisi Hurşit Paşa sordu: “Sen de şeriat isteyenlerden imişsin; öyle mi? Said Nursî, eşkiya reisinden daha korkunç Paşaya şu cevabı verdi: Şeriatın tek hakikatine bin vücudum olsa fedâya hazırım! Çünkü şeriat, biricik saadet sebebi, adâlet örneği ve fazilet timsâlidir.

Ve Said Nursî beraet ediyor. Beraet kararı bildirilince, mahkemeye teşekkür etmiyor, salondan asık yüzle çıkıyor, arkasında kalabalık bir halk yığınıyla Sultanahmed'e kadar yaya yürüyor ve yolda kendi kendisine defalarca mırıldanıyor: “Zalimler için yaşasın Cehennem!”

Ama; İslâm ve şeriat bağlılığından nokta fedâ etmeyecek olan Bediüzzaman, ne yazık ki Eski Said devresinde, bir ân için olsa da, İttihatçıların sahte hürriyetini şeriata hizmet, Abdülhamîd'in disiplinini de zulüm ve istibdat zannetmek gibi bir hatâyâ düşecektir. Fakat bu hatâsı uzun sürmeyecek ve Eski Said'e topyekûn lağvetme faziletini olgunluk devresinde ona kazandıracaktır. (Son Devrin Din Mazlûmları.)

NOT: Büyük Doğu'da neşredilen bu bölümler, merhum Zübeyir Gündüzalp'i fevkalâde hiddete getirdi. Yatıştırılması pek zor oldu.

Ehl-i tahkik nazarında belli ki, Necip Fazıl, Eski Said'in ne demek olduğunu bilememiş, anlayamamış, kavrayamamış... Tıpkı, komitacı İttihatçıların mahiyeti ile hakikî hürriyet ve meşrûtiyetin mahiyeti arasındaki farkı anlayamadığı, kavrayamadığı gibi...

Kezâ, 1948'den sonraki 3. Said'den de hiç hazzetmediği anlaşılıyor.

Acaba, Üç Said devresinin hikmetini bilmeyen, bilhassa Üçüncü Said'in varlığını dahi umursamayan bir kimsenin, Üstad Bediüzzaman'ı hakkıyla tanınması yahut tanıtması hiç mümkün mü?

Şimdilerde en üzücü nokta: Necip Fazıl veya Büyük Doğu ekolündekilerin Said Nursî'yi tanımamaları, yahut yanlış tanımaları değil; aksine, Risâle-i Nur okuyan bazı mübareklerin, o ekolün zamâne versiyonunu bilmemeleri, tanıyamamaları, hatta şuursuzca peşlerine takılıp gitmeleridir.